

3. Hemelbed, wieg of voederbak?

DOELSTELLINGEN

- De kinderen leren meer over Kerst: het verhaal van de geboorte van Jezus.
- De kinderen ontdekken dat veel elementen uit de traditionele kerstverhalen niet te vinden zijn in de Bijbel.
- De kinderen leren dat de geboorte van Jezus de vervulling is van een langverwachte belofte.
- De kinderen kunnen benoemen wat zij zelf tegen het kindje Jezus zouden willen zeggen als zij 'te gast' zouden zijn in de stal.

(THEOLOGISCHE) ACHTERGRONDINFORMATIE

Met Kerst viert de christelijke kerk de geboorte van Jezus: de Christus, de Messias. De woorden 'christus' en 'messias' betekenen allebei 'gezalfd'. Deze titel was in het oude Israël voorbehouden aan drie soorten functionarissen: koningen, profeten en priesters. In de tijd vóór Jezus bestonden er verschillende verwachtingen met betrekking tot de Messias, die waren terug te voeren op Bijbelteksten. De belangrijkste verwachting was dat er een nieuwe koning zou worden geboren, die het heil van God zou brengen. De profeten verwezen naar de komst van iemand die het volk Israël zou verlossen. Het is dan ook niet voor niets dat tijdens advent of met Kerst vaak Jesaja 11: 1-10, Micha 4: 1-7 of Micha 5: 1-4 wordt gelezen.

Het geboorteverhaal van Jezus komt voor in het Matteüs- en Lucasevangelie. Het kerstverhaal zoals de meeste mensen het kennen, wijkt hiervan af. De verhalen zijn in de klassieke kinderbijbels namelijk samengevoegd en er is veel omheen verzonnen. Daarmee vergeleken zijn de beide geboorteverhalen tamelijk sober opgetekend. De os, de ezel, de stal en het aantal wijzen dat uit het Oosten kwam – het staat er allemaal niet. Deze elementen komen veelvuldig voor in kinderbijbels om het verhaal wat te verlevendigen. Die verhalen zijn daarmee niet verkeerd: ze dragen veel bij aan het 'kerstgevoel' van warmte, gezelligheid en een bepaalde mate van romantiek.

Het Matteüsevangelie begint met een geslachtsregister zoals dat ook voorkomt in de oudtestamentische Bijbelboeken. Het plaatst Jezus in lijn met de geschiedenis van Israël. Met de komst van Jezus begint er een nieuw tijdperk, maar het is ook een voortzetting van wat er al was. Het maakt duidelijk dat Jezus een joodse baby was en als jood opgroeit. Lucas begint het evangelie anders. Zijn verslag van het leven van Jezus begint met het introduceren van Jezus' voorbode Johannes. Lucas schenkt veel meer aandacht aan wat er allemaal rond de geboorte van Jezus gebeurt en hij plaatst Jezus in contrast met die andere 'heer' in die tijd: keizer Augustus van het Romeinse Rijk.

Christenen belijden dat Jezus de Zoon van God is. Dit wordt in de evangeliën al duidelijk gemaakt. De sobere geboorte van Jezus staat in schril contrast met de verwachtingen van mensen. God pakt het nét even anders aan dan veel mensen hadden gedacht. De grootsheid van God werd niet verwacht in de nederigheid en kwetsbaarheid van een klein kind in de beschreven omstandigheden. Interessant is de vraag wat dat eigenlijk zegt over God. Als Hij er juist voor koos om onder mensen te komen in een klein en kwetsbaar kind, welke betekenis heeft dat dan voor ons geloof?

VOORBEREIDING

Persoonlijke voorbereiding

Neem de achtergrondinformatie bij dit programma goed door. Daarnaast is het wenselijk om je persoonlijk voor te bereiden op deze bijeenkomst. Zo word je zelf ook 'materiaal' voor de bijeenkomst met de kinderen. Hiervoor kun je de volgende vragen gebruiken:

- Wat betekent Kerst voor jou? Is er een verschil tussen nu en vroeger?
- Wat valt je op als je zelf de verschillende kerstevangeliën leest?
- Wat zou je de kinderen over Kerst willen leren?
- Wat betekent het voor je dat God het vaak net anders aanpakt dan mensen verwachten?

Praktische voorbereiding

Geef de kinderen zo mogelijk een kopie van werkblad 3.1 mee vóór de bijeenkomst. Vraag hun dan om het werkblad thuis in te vullen. De opdracht staat op het werkblad. Het ingevulde werkblad zal besproken worden tijdens de bijeenkomst, dus geef duidelijk aan dat de kinderen het dan weer moeten meebrengen. Het is echter ook mogelijk om een vervangende opdracht te doen in plaats van werkblad 3.1 (zie *Verkenning*).

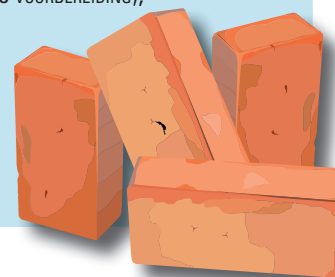
BENODIGDHEDEN

Vooraf

Hieronder vind je een opsomming van alles wat je nodig hebt voor deze bijeenkomst. Zorg ervoor dat je ruim voor het begin van de bijeenkomst klaar bent met alle voorbereidingen. Zo heb je alle tijd om aandacht te besteden aan de kinderen wanneer zij binnenkomen.

Benodigheden

- Beschuit met muisjes voor alle kinderen;
- Kopieën van werkblad 3.1 en 3.3 voor alle kinderen (werkblad 3.1 mogelijk van tevoren meegegeven, zie *VOORBEREIDING*);
- Een flap-over met stiften;
- Per vijf kinderen een kopie van werkblad 3.2 (in kaartjes geknipt);
- Een bijbel (NBV);
- Markeerstiften;
- Een kist of een bak die kan dienen als kribbe in het tableau vivant;
- Een grote kaars en iets om deze mee aan te steken.

PROGRAMMA

5 minuten

Opening

Heet de kinderen welkom. Zet de beschuit met muisjes op tafel. Vraag de kinderen wanneer je dat meestal eet. Waarom zouden ze dat vandaag bij deze bijeenkomst eten? Wie z'n geboorte vieren we elk jaar in de kerk? Met welk christelijk feest heeft dat te maken? Het gaat er hier om dat de kinderen begrijpen dat je het vandaag gaat hebben over Kerst.

10 minuten

Verkenning

Wat weten de kinderen over hun eigen geboorte? Als je werkblad 3.1 van tevoren aan de kinderen had meegegeven (zie *VOORBEREIDING*), vraag hun dan om het ingevulde werkblad er even bij te pakken. Laat hen kort vertellen welke antwoorden zij hebben gekregen van hun ouders.

Had je werkblad 3.1 niet van tevoren uitgedeeld, dan kun je hier zelf wat vragen over stellen aan de kinderen en kijken wat ze weten. Eventueel bespreek je meer in algemene zin wat zij over geboortes weten. Als je zelf kinderen hebt, kun je vertellen hoe een en ander was geregeld bij de geboorte van je eigen kinderen.

Laat de kinderen vervolgens fantaseren over hoe hun geboorte zou zijn geweest als ze een prins of prinses waren geweest. Schrijf de elementen die de kinderen noemen op de flap-over. Vertel de kinderen dat je later in de bijeenkomst nog iets met deze woorden gaat doen (zie *Verdieping*).

20 minuten

Verdieping

Verdeel de kaartjes van werkblad 3.2 onder de kinderen. Zorg ervoor dat elk kind minstens één woord heeft dat voorkomt in Lucas 2: 1-20 en één woord dat er niet in voorkomt. Als er meer dan vijf kinderen zijn, kunnen meerdere kinderen hetzelfde woord krijgen.

Leg de kinderen uit dat je een stukje uit de Bijbel gaat lezen en dat ze mogen opstaan zodra ze hun woord horen. Als iemand anders zijn of haar woord hoort, gaat die staan en mag het kind dat al stond weer gaan zitten. Zo zal er dus steeds iemand staan tijdens het verhaal. Als je klaar bent met lezen, vraag je de kinderen of ze nog woorden hebben die niet zijn gebruikt. Laat de kinderen noemen welke dat zijn. Stel vast dat er dus woorden zijn die wel met Kerst te maken hebben, maar niet in de Bijbel voorkomen. Vertel dat mensen er wat dingen bij verzonnen hebben.

Deel daarna stiften en kopieën van werkblad 3.3 uit. Lees het Bijbelgedeelte samen met de kinderen. Geef aan dat dit best een moeilijke tekst is. Ga wat dieper in op het derde vers. In dit vers staan eigenschappen van de persoon die in dit Bijbelgedeelte wordt besproken en er staat wat Hij zal doen. Vraag aan de kinderen of zij deze dingen willen aanstrepen met de stift. Als het goed is, strepen ze de volgende woorden aan: 'herder', 'macht', 'majesteit', 'verheven' en 'heersen'.

Vraag aan de kinderen over wie dit zou gaan. Wie wordt er geboren? Zou het over iemand kunnen gaan zoals de kinderen zelf, of over een koning of prins, of over Jezus? Vraag ook aan de kinderen waarom ze dat denken. Let op: er zijn hier geen foute antwoorden.

Leg de kinderen uit dat het in de tekst gaat om een belofte. De mensen in Israël geloofden dat de Messias eens zou komen. De mensen uit de tijd vóór Jezus hoopten heel erg op Zijn komst. De mensen in Israël geloofden dat deze tekst ging over de komst van de Messias en ze dachten vooral dat het een koning zou zijn.

Inventariseer vervolgens welke verschillen de kinderen zien tussen de geboorte van Jezus (Lucas 2: 1-20) en hun fantasieën over de geboorte van een prins of prinses, een toekomstige koning of koningin (zie *Verkenning*). Schrijf deze verschillen ook op de flap-over. Trek samen met de kinderen de conclusie dat daar best grote verschillen tussen zijn.

20 minuten

Verwerking

Bij Kerst hoort traditioneel gezien het kerstspel en verschillende kerstliedjes. Een van die liederen is 'Ik kniel aan Uwe kribbe neer' (Gezang 141, *Liedboek voor de kerken*). Geef aan dat de kinderen nu ook gaan ook knielen aan de kribbe – niet in de woorden van dat lied, maar op hun eigen manier en met hun eigen woorden. Laat de kinderen op een briefje schrijven wat zij graag zouden zeggen of geven als zij op bezoek konden gaan in de stal waar Jezus is geboren. De kinderen mogen hierbij ook met elkaar overleggen. Het gesprek stimuleert om er dieper over na te denken.

Laat de kinderen daarna samen een tableau vivant (een stilstaand, bevroren beeld) vormen van de kerststal, waarbij zij allemaal hun 'eigen' plaats innemen in de stal. Vergeet daarbij ook niet de kribbe of voederbak. Als de kinderen hun eigen plaats hebben ingenomen in de stal, mogen ze om beurten voorlezen wat er op hun briefje staat.

5 minuten

Afsluiting

Steek een kaars aan en zet deze in het midden. Spreek het volgende gebed uit:

Dank U, God,
dat U onder mensen woont;
zo heel gewoon en heel normaal.
Niemand had dat verwacht.
En toch, zelfs nu nog zoeken we U
in rijkdom en in macht.
Leer ons dat we U in kleine dingen vinden;
dingen die haast onbelangrijk zijn,
maar die we voor geen goud meer kunnen missen:
een woord van troost, een lach
en mensen overal vandaan.

Amen.

Blaas de kaars uit en bedank de kinderen voor hun aanwezigheid en hun inzet. Tot de volgende keer!

BIJLAGEN

1. Werkblad 3.1 – Geboren!
2. Werkblad 3.2 – Welke woorden?
3. Werkblad 3.3 – Een belofte

Werkblad 3.1 – Geboren!

OPDRACHT

Vul eerst het geboortekaartje hieronder in. Vul daarna de zinnen onder het geboortekaartje aan. Vraag zo nodig je ouders of verzorgers om je te helpen.

1. Ik ben thuis/in het ziekenhuis/in het kraamhotel geboren.
2. Toen ik geboren werd, brachten mensen cadeautjes mee, bijvoorbeeld:

3. In mijn babykamer stonden de volgende spulletjes:

Vergeet niet om je blad mee te nemen naar de bijeenkomst!

Werkblad 3.2 – Welke woorden?

DEZE WOORDEN KOMEN NIET VOOR IN HET BIJBELVERHAAL:

os

ezel

herbergier

winternacht

stal

DEZE WOORDEN KOMEN WEL VOOR IN HET BIJBELVERHAAL:

voederbak

herders

Nazaret

Betlehem

Maria

Jozef

Werkblad 3.3 – Een belofte

MICHA 5: 1-3

¹ Uit jou, Betlehem in Efrata,
te klein om tot Juda's geslachten te behoren,
uit jou komt iemand voort die voor mij over Israël zal heersen.
Zijn oorsprong ligt in lang vervlogen tijden,
in de dagen van weleer.

² Totdat de vrouw die zwanger is haar kind heeft gebaard,
worden zijn broeders aan hun lot overgelaten.
Daarna zullen wie er nog over zijn
terugkeren naar de andere Israëlieten.

³ Hij zal aantreden en hen als een herder weiden,
bekleed met de macht van de HEER, zijn God,
met de majesteit van diens verheven naam.
Zij zullen veilig wonen,
want hij zal heersen tot aan de einden der aarde

Bron: *De Nieuwe Bijbelvertaling*, © Nederlands Bijbelgenootschap 2004/2007.